

HATIRALARLA DOLU 3 YIL

Prof. Dr. S. Sarı,

Beykent Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı <ssari50@yahoo.com>

ПАМЯТНЫЕ ТРИ ГОДА

С. Сары, профессор, доктор экономики, университет Бейкент, декан факультета экономики и административных наук <ssari50@yahoo.com>

Lise yıllarında, Türkiye dışında da Türklerin yaşadığını öğrendiğim zaman, bunların nerelerde yaşadığı ve nasıl birileri olduğunu merak etmeye başlamıştım.Zaman içersinde, Türkiye'den başka ülkelerde yaşayan Türklerin sayısının Türkiye'de yaşayanlardan daha fazla olduğunu öğrenmem ilgimi daha fazla artırmıştı.Sovyetler Birliğinin dağılması süreci sonunda, o bölgede bağımsızlıklarına kavuşan, farklı dillerde de olsa, bizim konuşulanların çoğunu anlayabildiğimiz yeni ülkeler,devletler ortaya çıkmıştı.Bunlardan birisi de Kırgızistan'dı.

Türkiye Cumhuriyeti bağımsızlığını kazanmış olan bu kardeş ülkelerle yakın ilişkiler kurmuş ve bazılarında ortak üniversiteler kurmuşlardı.Manas Üniversitesi bunlarda birisiydi.2002 yılının yaz aylarında, Manas Üniversitesi Rektör Vekili Prof.Dr.Seyfullah Çevik dostumun daveti, bana yeni bir heyecan vermiş ve tereddüt etmeden teklifine evet cevabı vermemi sağlamıştı.

2002 Eylül'ünde büyük bir heyecanla Manas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde bir yıl çalışmak üzere Bişkek'e hareket ettim.Manas hava alanına indiğimizde üniversitenin organize ettiği karşılama gurubu ve aracı ile şehre hareket ettik.Doğrusu böyle bir organizasyon beklemiyordum.Daha sonra gördüm ki, bu her gelen yeni öğretim elemanı için uygulanan rutin bir uygulamaydı.Dolayısıyla başlangıçta üniversite adına güzel bir algı ile güne başlıyorsunuz.Hava alanından şehre giderken yolların bozuk yapısını şehrin güzelliği unutturuyor.Üniversite Misafirhanesinde bir müddet istirahat ettikten sonra Rektör vekilimizle buluşuyoruz.Rektör Vekili Prof.Dr.Seyfullah Çevik aynı zamanda İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı.Üniversite hakkında bilgi aldığımız zaman nasıl bir ortamla karşılaştığımızı daha iyi öğreniyorum.

Manas Üniversitesine tam bir geçiş döneminde gelmişiz.Üniversitenin Rektörü,Rektör Vekili var ancak Mütevelli Heyeti yok.Eski Mütevelli heyeti başkanı görevi yetkisiz olarak yürütmeye çalışıyor.Üniversitenin Manas Caddesi'ndeki tek binasında 4 Fakülte,1 Yüksek Okul,1 Enstitü'nün tüm idari ve eğitim birimleri toplanmış durumda.Üniversiteye anlaşma gereği Kırgızistan Devleti'nce tahsis edilen Eski Hava Alanın yerinde yeni kampüs inşaatları başlatılmış.Yabancı Diller Yüksek Okulu ve Lojmanlar yapılmış ancak, yapımçı firmalara hak edişlerinin ödenmesinde problemler olduğu için diğer inşaat işlerinde işler yavaş

gidiyor.Üniversitenin Kuruluş kanunu ve tüzüğü gereğince mali konularda yetki tamamen mütevelli heyetinde.Mütevelli Heyet çalışmadığı için de ödeme problemleri var.Mütevelli Heyet yetkisinde olan tüm atamalar vekaleten yürütülmektedir.Üniversitede Satın Alma işlemlerinden öğretime kadar ,işlerin yürütülmesi için yönetmelik ve yönergeler çıkarılmamış veya yetersiz.

Kısaca her şey yeni kuruluyor.Böyle bir ortamda özellikle Rektörlük biriminin hangi zorluklarla karşı karşıya olduğunu anlamak zor değil.

Manas Üniversitesinde oluşan konsensüs gereği Türkiye'den gelecek öğretim elemanı ve personel temini ile ilgili, Türk tarafını temsil eden Rektör Vekili,Kırgızistan'dan temin edilecek öğretim elemanı ve personel atamasıyla ilgili Rektör yetkilerini kullanmaktadırlar.

O yıllarda, Türkiye'de insanlar Kırgızistan ile ilgili doğru ve yeterli bilgiye sahip olmadıkları için, özellikle öğretim elemanı olarak, Kırgızistana gelmeye çok sıcak bakmamaktadırlar. Haksızda sayılmazlar, çünkü ne ile karşılaşacaklarını bilmiyorlar.Bişkek şehir olarak çok güzel bir şehir olmakla birlikte, o yıllarda Türkiye'den gelenler için tam bir mahrumiyet hakim.Gıda mallarında dahi alışmış olduğunuz tüketim mallarını bulamıyorsunuz.Dil konusunda problemler yaşıyorsunuz.Bişkek'de Kırgızca'dan çok Rusca konuşuluyor.Rusca ise; bize gerek harf, gerekse telaffuz olarak çok yabancı olan bir dil.Böyle bir ortamda çalışmak, ancak bu ülkeyi ve insanlarını severseniz mümkündür.Bende ise; zaten bu bölge ve insanlarını sevmekten ileride olan aşk vardı.Kardeş bir ülkede,kardeşlerimize yardımcı olacak Kırgızistan'ın gelişmesine Manas Üniversitesinde eğitim neferi olarak katkı sağlamaya çalışacaktım.

Üniversite binası ilkokul binası olarak hizmet verirken, Manas Üniversitesi'nin satın aldığı ve faaliyete geçtiği bir bina.Dolayısıyla tüm idari birimler ve derslikler aynı binada faaliyetlerini sürdürüyor.Fiziki olarak çok yetersiz.Üniversiteye yeni tahsis edilen yerde inşaatlar başlamış ancak yavaş ilerliyor.Bu şartlarda İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde çalışmaya başladım.Yanlış hatırlamıyorsam, aynı zamanda fakülteye Vekil Dekan olarak da atandım.Rektörlüğün ricası üzerine bir çok komisyonada üye veya başkan olarak görevlendirildim.Kısaca çok yoğun bir tempo ile çalışmaya başladık.

Manas Üniversitesinde o yıllarda fiziki şartlar iyi olmamakla birlikte, rektöründen hizmetli personeline kadar, çalışanlar arasında çok sıcak bir ilişki olduğunu hissettim. Kırgızistanlı personel ile Türkiye'den gelen personel birbirleriyle kaynaşmaya ve ortak duyguya sahip olmaya başlamış.Manas Üniversiteli olmak şuuru gelişmeye başlamış.Bir kurumun gelişmesinde kanaatimce en önemli faktör kurumsallaşmanın bulunmasıdır. Kurumsallaşma yoksa başka faktörleri verimli kullanmanız mümkün değildir.

Fakültede çok güzel bir çalışma ortamı var.Özellikle; Kırgızistanlı arkadaşlarımız Türkiye'den gelenlere kucaklarını açmışlar,sürekli gülümseyen,yardım etmeye hazır,yardım istendiğinde işlerini bırakıp ilgilenen,hatta özel işlerinizdeki problemlerinizi çözmek için sizden

daha fazla gayret gösteren bir atmosfer içindeler.Böylesi bir çalışma ortamı insanların negatif duygular yaratan bir takım gelişmelerin etkisinden kurtulmalarına büyük katkı sağlamaktadır.Öyle zannediyorumki, bu açıdan en fazla gelişme de İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde oldu.Her hafta yapılan Fakülte Yönetim

Kurulunda ,her şey çok rahat tartışılmakta,farklı görüşler olsa dahi, bir noktada anlaşma ortamı sağlanmaktadır.Fakülte-Rektörlük arasında tam bir koordinasyon var ve problemler olabildiğince hızlı bir şekilde çözülmektedir.Bilimsel açıdan,alanlarında en iyi Kırgızistanlı öğretim elemanları fakülteye kazandırılmış ve kazandırılmaya devam ediyor.Türkiye'den de, aynı hassasiyetle eleman temin edilmesi için, bireysel ilişkiler de kullanılarak iyi bir kadro kurulmaya çalışılmaktadır. Fakültede yaklaşık yüzde elli Türkiye'den öğretim elemanı temin edilmiş. Esasen; Kırgızistan'da rejim değişikliği,yani Liberal Sistem'e geçiş yapılması da, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde bu yapıya uygun, liberal Ekonomi Politikalarını ve Piyasa yapısını bilen ve öğretebilecek öğretim elemanlarının olmasını gerektirmektedir.

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi; İktisat,İşletme ve Maliye bölümleri ile eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürütmekte olup,bölümlerinde çok liyakatlı,deneyimli bölüm başkanlarına sahip.Türkiye'den gelenler yeterli donanım ve tecrübeye,Kırgızistanlı olanlar ise;hem tecrübe,beceri,hem de Manas'ın markalaşması açısından arzulu ve gayretli kişilerden oluşmaktadır.Prof.Dr.Yusuf Primbayev,Prof.Dr.Anargül Urdaletova hem idari,hem sosyal açıdan çok önemli katkılar sağlamaktadırlar.Faültede var olan birlikteliğin ve kaynaşmanın güçlendirilmesi için sosyal faaliyetler organize edilmektedir.Akademik ve İdari personelin doğum günlerini kutlama programları düzenlenmekte,her ay fakülte personeli Bişkek'in o güzel,canlı müzikli mekanlarında akşam yemekleri organize edilmektedir.Doğrusu böylesi bir atmosferi Türkiye'deki üniversitelerde dahi görebilmek pek mümkün değildir.

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde okuyan öğrencilere de burada bir paragraf açmak gerekir.Öğrenciler genelde maddi durumu iyi olmayan,ancak pırıl pırıl bir zekaya sahip olan,Kırgız halkının örf ve adetlerine göre yetişmiş,öğretim üyelerine son derece saygılı,çalışkan ve öğrenmek için çırpınan bir yapıya sahip.Kendi aralarında çok tatlı bir rekabetin olduğunda görebiliyorsunuz.Siz onlara bir adım yaklaştığımızda,sevginizi gösterdiğinizde size beş adım yaklaşmaktadırlar.Derslerde hocalara yardım etmek noktasında sizin herhangi bir işaretle bulunmanıza gerek kalmadan harekete geçmektedirler.Öğrenci yapısı böyle olunca, sizde onlara her türlü desteği vermeyi ve önlerini açmayı düşünüyorsunuz.

Fakültede göreve başladıktan sonra öğrencilerin Türkiye'de staj yapmalarını sağlamak üzere çalışmalara başladık.Merkez Bankası,Ziraat Bankası,Halk Bankası,Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği,İstanbul Menkul Kıymetler Borsası,İstanbul Altın Borsası gibi kurumlarla kurulan ilişkiler neticesinde öğrenciler yaz aylarında tüm masrafları karşılanarak staja gönderildiler.Bu gelişme öğrenci üzerinde o kadar fazla etki yaptı ki; "Ben bu okula Türkiye'de staj yapabilmek

için geldim” diyen öğrencilerle karşılaştım.Stajlar vasıtasıyla Kırgız öğrenciler Türkiye ve kurumlarını tanıma,Türkiye’deki kurumlarda bizim öğrencilerimizin potansiyelini görme imkanını buldular.Nitekim;mezuniyet sonrası çok sayıda öğrencim Türkiye’de çok iyi şirketlerde iş imkanı buldular.Halen bu öğrencilerimizin çoğu ile irtibatımız devam etmektedir.

2004 yılında Jal Kampüsündeki yeni binamıza taşınmak bize ayrı bir prestij kazandırdı. Fakülte binası öğretim üyelerine sağlanan fiziki mekanlar,öğrenciye sağlanan anfi ve derslikler,fakülte yönetimine sağlanan idari mekanlar Kırgızistanda her üniversiteyi kışkandıracak boyuttaydı.Yemekhanesi,kütüphanesi herşeyi mükemmeldi.Tek dezavantajı o günkü şartlarda şehrin biraz dışında olmasıydı.Jal Kampüsüne yerleşmek kolay olmamıştı.Bina bitmiş ancak;kanalizasyon,elektrik ve su bağlanmasında problemler çıkartılıyordu.Kampüsün yapılmasıyla ilgili tüm harcamaların bütçesi Türkiye’den karşılanmakla birlikte,maalesef; o zamanki yönetim beklentileri karşılanmadığı için engeller çıkartılmıyordu.Kişisel ilişkilerle engeller aşılmış ve kampüs devreye girmişti.

Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Kırgızistanda öğrenci alınması açısından herhangi bir bedel ödemededen öğrenci seçen tek üniversite diyebiliriz.Türkiye’deki Öğrenci Seçme ve Yerleştirme sisteminin benzeri orada uygulanmaktadır.Kırgızistanın önemli şehirlerinde bürolar açılmakta sınavlar yapılmakta ve kazananlar üniversiteye yerleştirilmektedir.Bişkek dışından gelen öğrencilere yurt imkanı verilmektedir.Yurtlar Türkiye standartlarında imkanlara sahiptir.Dolayısıyla Kırgızistan’ın kırsal kesimlerinden gelen öğrencilerinde rahat okuyabilecekleri imkanlar da sağlanmış olmaktadır. Kırgızistan -Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilere yalnız güzel fiziki imkanlarda eğitim ve barınma imkanı sunmamaktadır.Aynı zamanda, öğrencilere verdikleri burslarla, hiçbir maddi imkanı olmayanlarında rahatlıkla hayatlarını devam ettirmelerini sağlamaktadır.

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi kuruluş amacına uygun olarak, Türk Cumhuriyetleri ve akraba topluluklarının tamamından öğrenci almaktadır.Dolayısıyla,farklı ülkelerden gelen öğrencilerin farklı kültürleri tanımlarını sağlayarak çok kültürlü ve birikimi yüksek,sosyal öğrencilerin yetiştirilmesini sağlamaktadır.Öğrenciler kendi dillerinin dışında iki dili daha öğrenerek uluslararası piyasada rekabet güçlerini artırmaktadırlar.Türkiye’den gidenler;İngilizce,Rusca ve Kırgızca dillerini,Kırgızistanlı öğrenciler;Türkçe ve İngilizceyi öğrenmektedir.Dil öğrenimi konusunda üniversite yabancı diller bölümü fevkalade başarılı.Mezun olan her öğrenci bahsedilen dilleri rahatlıkla kullanabilmektedirler.Özellikle Kırgızistanlı öğrencilerin dil öğrenmeye karşı ayrı bir yeteneğe sahip olduklarını da belirtmek gerekiyor.

Manas Üniversitesinde çalıştığım süreçte Kırgızistanda 2005 devrimini yaşadık.Doğrusu; bir ülkede iktidarın bu kadar kolay devrilmesi düşünülebiyecek bir şey değil.Bir kaç bin kişi şehri,parlamentoyu,sarayı kuşatıyor ve Askar Akayev ailesi ile birlikte ülkeden kaçıyor.Halk ise;

mağazaları yağmalıyor,istediklerine el koyuyorlar.Bu arada bir gurup da Manas Üniversitesinin kampüs arazisini kendi aralarında taksim etmeye kalkıyor.Üniversite yönetimi, bir taraftan kaos ortamında Türk öğrencileri korumaya ve paniğin önlenmesine çalışıyor,diger taraftan oldu bittiyi önlemeye çabılıyor.Üniversite arazisini paylaşmaya çalışanlara üniversitedeki Kırgızistanlı öğretim üyelerini göndererek onları vazgeçmeleri için ikna etmeye çalışıyor.Ancak alınan cevap”Burada benim çocuğum okumuyorki!” oluyor.

Bu ruh yapısı aslında yılların insanların karakterinde yarattığı tahribattan kaynaklanıyor.Kimsenin karşılık beklemeden yardım etmeyeceği kanaati yerleşmiş.Yeni yönetimin idareye hakimiyeti ve kurulan ilişkiler sonrası üniversite normal hayatına dönüyor.

Kırgızistanda geçen 3 yıl içinde Kırgız kardeşlerimize yardımcı olabilmek için özverili bir çalışma yaptığımızı söyleyebilirim.Bütün bildiklerimizi,birikimlerimizi ve tecrübemizi en içten duygularla öğrencilerimiz ve halkla paylaşmaya çalışıyoruz.İmkanlarımız ne kadar ise kullanmaya,paylaşmaya çalışıyoruz.Kırgız ve Türk ayrımı yapmadan iki halkın kaynaşması için gayret sarfediyoruz.Üniversitede öğretim elemanı ve idari personele ücretsiz Kırgızca,Rusca,Türkçe,İngilizce kursları açıldı.Böylece Türkiye’den gelenler Kırgızca ve Rusçayı öğrenerek,Kırgızistanlı olanlar Türkçeyi öğrenerek birbirleriyle daha iyi ilişki kurma imkanına kavuşuyorlar.

Üniversitede uygulanan sistemle, demokratik ve onlara göre batılı bir ülkedeki eğitim modelini onlara tanıtırken,Türkiye’den gelenlerin yaşayış biçimleriyle de rol model öğreniliyordu.Diğer taraftan bizler de aynı şekilde Kırgızistanlı öğretim elemanları ve Kırgız halkından çok şey öğreniyorduk.Üç yılın iki yılını lojman yerine şehrin merkezinde kiraladığım evde yaşayarak geçirdim.Böylece halkın içinde yaşıyor,onlar gibi yaşıyor,onların dillerini kullanmaya çalışıyordum.Kırgız vatandaşları bizim kadar dedikoduya hevesli değiller,başkaları ne yapıyor diye çok meraklı değiller,eğlencelerinde kendileri için eğlenmesini hayat tarzı haline getirmişler.Başkaları ne söyler? demiyorlar,doğru olduğuna inandıklarını yapıyor ve yaşıyorlar.Özgüvenli ve kendilerine saygı duyuyorlar.Bunlar güzel özellikler ve beni de etkilemiştir.Onun için; Kırgızistan’da yaşadığım üç yıl hayatımda kendim için de yaşadığım üç yıl diyorum.Bu açıdan Kırgız dostlarıma müteşekkirim.Bir yıl çalışmak için gittim,ailevi sebeplerden dolayı üçüncü yılın sonunda geri döndüm.Ailevi problemlerim olmasaydı geri dönmezdim.Bana bu duygulara sahip olma ortam ve imkanını verdikleri için Manas Üniversitesinde çalışan kırgızistanlı dostlarıma ve üniversite dışında olan ancak bana gerçek dostluklarını veren dostlara teşekkürlerimi arz ediyorum.

2005 yılı sonunda; 4 Fakülte,2 Yüksek okul ile gelişen bir üniversite olarak bıraktığım Kırgızistan – Türkiye Manas Üniveritesi’nin bu gün;9 fakülte 5 Yüksek Okul,5000 civarında öğrenciye sahip,dünya üniversiteleriyle yarışan bir üniversite yapısına ulaştığını görmek benim için en büyük bahtiyarlıktır.Yaşatanlara teşekkürler...